מאי דרוש. דומיים שמין קוברים את הנפלים: לא תסיג גבול רעך. [שמות יט יז] ומוקמינן לה בספרי* במנור קברי מטמאי: נאמנין לומר קברנו. דמידי דאוריתא הוא טומאת המת: והא לית להו ולפני עור לא תתן מכשול. לא דרשי ליה ממשמע מת מצוה ולא מיכפת להם אם אינו מוטלים על פיהם: בכהן. דומי תורה אור עומד שם: דקאביל מינה. ויתרומה (ויקיש א) טמאה בטהורה לטהור וכ"ש לטמא: לא בקיאי ביצירה. וכי קברי נפל לא ידעי דהוא בן מ' יום וקברי מיל בעלמא הוא ושיט מעמא: בטיטרף. בהמה דקה ופוטר את הבהמה מן הכהונה ובכהונה (דף מא:) מפרש מלי מיטף שמבלבלת ומוליאה דם דרך רחם וחבו הולד שמעמת ויוצא הלכך הכא אמרינן לפי שעה כיון והני דומיים לא נקיטי בטיטף חיממין דלא מיטף ואמרו מיטף הוא ופוטרין את הבהמה אמרינן קמ"ל: על ציון. לציון ומקומכן עליהן ובמדינן טהרות היכא דלא לייט: אילן המיסך על הארץ. והוא סמוך לדרך בית הקברות וחיממין דמיטרמי בין השמשות וקברי אתם ואם הענפים מוכדלים שאין האהל שלם ידוע ודלי שיש קבר אמתם(ב) האהלות ואין ידוע איזה הוא והכומי מעיד על אחד זה טהור איט נאמן לפי שאיט מם על הספק ותולה הטומאה באהל שמי מספק: פרעות. (ג) גדולות ובולטות מן הגדר וקברו מחת אחת מהן ואין אט יודעין אחת איזהו מהן ובא כומי והעיד על מקצתן שהן טהורות איט נאמן משום דלספקא לא מיים ותולה הספק באמרות: בית הפרס. שדה שנחרש בה קבר ומקומי רבנן (ד)על פניהם הקבר מלה אמה בספק טומאה שדיקדקה האחריכה את הבלמות ומגלגלן: מגפות. דבאר ליכא ובגם כשעורה לא מטמא אלא בנגע ובמשא הלכך מגפה כדי שלא יגעו רגלו בו והולך: שנידש. גרגלי אדם שהרגלים טשאים את הבלמות ושחקוט: פרס. לשון דבר שבור ופרוס על שם שנפרסו הבלמות: בית ארבעת סאין. הייט ק' על ק' שהרי אינר המשכן אלה על אמשים והוא בית אלאים: שדה שאבד בה קבר. מיקרי נמי בית הפרס ורבנן גזרו בכולה דמיון במועד קטן (דף ה:) ג' בית הפרס הן שדה שאבד בה קבר ושנחרש בה קבר ושדה טוכין: שאין מעיד אלא על גופו של קבר. דיון דאמרי אין שם קבר ברוח זה על גופו של קבר הוא מעיד וגופו של קבר דאוריתא ובדאוריתא מהימני. אלמא נאמנין על בית הפרס ועל (בית) הקבכות(ה): מהלך על פני כל השדה. דכיון דעל פני כולה מהלך ולא פשיטא ליה דטעלה הטומאה משם ומתני' דקתני דאין נאמן כגון שאינו מהלך על פני כולה שמשייר רוח אחת הלכך אפילו במקום שעבר איט נאמן משום דאיהו לספקא לא מיים: מאי למימרא. הא לספקא לא מיים לגלאי מיים וכיון דפשיטא לן דקבר הוה בה והוא מהלך על פני כולה הרי עוכר על מקום הקבר ולא לאו דקיים ליה שטילה הטומאה לא עבר רצועה בפקא. מן הדרה ונקראת על שם שדה זו ושם הוא תולה את מקום הטומאה והכא עבר מספקא לספקא לא מיים: קמ"ל. כיון דעל כל ד' רוחותיה עוכר (ה)אמוכה לרצועה לא מיים: לאחרי חרומין. אין נאמנין לומר עד כאן מחוש שכא דאמומין לרבנן וכומיים לא מבירא להו: ויין נסך. דאין כומי מקפיד על מגע עובד כוכבים:

הדרן עלך דם הנדה

מאי דרוש °לא תסיג גבול רעך אשר גבלו ראשונים בנחלתך כל שיש לו נחלה יש לו גבול כל שאין לו נחלה אין לו גבול נאמנים לומר קברנו והא לית להו °ולפני עור לא תתן מכשול א"ר אבהו בכהן עומד שם ודילמא כהן טמא הוא דנקיט תרומה בידיה ודילמא תרומה טמאה היא דקאביל מינה אי הכי מאי למימרא מדו דתימא לא בקיאי ביצירה קמ"ל: נאמנין על הבהמה וכו': והא לית להו ולפני עור לא תתן מכשול א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן בנחז ועובר אי הכי מאי למימרא מדו דתימא לא בקיאי בטיטרף קמ"ל: נאמנין על ציון וכו': ואע"ג דמרדבנן הוא כיון דכתיבא מזהר זהירי ביה דכתיב °וראה עצם אדם ובנה אצלו ציון: אבל אין נאמנין לא על הסכבות וכו': סכבות *דתנן "אלו הן סכבות אילן המיסך על הארץ פרעות דתנן [א] *אבנים פרעות הוצאות מן הגדר בית הפרס *א"ר יהודה א"ר שמואל מגפה אדם בית הפרס והולך *רב יהודה בר אמר משמיה דרב יהודה אמר בית הפרס שנידש מהר ותנא "החורש בית הקברות הרי זה עושה בית הפרס ועד כמה הוא עושה "מלא מענה מאה אמה בית ארבעה סאין רבי יוסי אומר חמש ולא מהימני והתניא שדה שאבד בה קבר נאמן כותי לומר אין שם קבר לפי שאינו מעיד אלא על גופו של קבר אילן שהוא מיסך על הארץ נאמן לומר אין תחתיו קבר לפי שאינו מעיד אלא על גופו של קבר א"ר יוחנן במהלך ובא על פני כולה אי הכי מאי למימרא מדו דתימא *רצועה נפקא קמ"ל: זה הכלל לאחרי מאי לאחרי תרומין ויין נסך:

הדרן עלך דם הנדה

ודלמא מהן טמא הוא · ואע"ג דטמא נמי אסור לשהות בבית הקברות דבגזיר בפרק מי שאמר (דף יז:) בטי גזיר והוא בבית הקברות מי בטי שהייה למלקות לו לא ובפרק ג' מיקין (שם דף מב:) אמר רב הונא גזיר שעומד בבית הקברות ובשיטו לו מתו לא מת אחר חייב וטמאת לפי שמושף טומאה עליו דבתחבורים עוסין אם האחר אב הטומאה כדאמר התם סתיים ליה להו הכי (ו) מימרא: **ובנה** אצלו ציון · בשעה קטן (דף כ:) מפיק מהכא ציון של בית הקברות וא"ת ולר"ש דאמר" אין קברי עובדי כוכבים מטמאין אמרינן דהתם ציון מדרבנן דאי לא הכי מאי מהכא דלא מטמא אהל ולא מטמא מגע ומשא אם כן לכל הפחות יש לציין בטומאת אהל ולמאי דבעי למימר בהכא על יבמתו (יבמות דף פא:) דלר"ש מתי עובדי סכבים לא מטמאי אהלו במגע ובמשא נפיק ליה לר"ש ציון מדרשא אחריתי דהתם ולרבנן הגבי גוג לא מטוס טומאה אלא לנקות האדם מן המתים ולר"ש ולר"ש דדרש (שם) אילן עובדי סכבים קרוין אדם הא כתיב ורלה מעם אדם וי"ל דנקט אדם לאחוקי דר"ש דקברו שם מעמות בהמה: **אילן** המיסך · מייתי ביזוע שם מת קטר שם אך שאין יזוע מחת אינו מעם ואין סיפי נאמן לומר שאינו קבר מחת מעם זה אפילו הוא מחמיו ואין מקפיד על ספק טומאה וזוקא במהלכו על פני כולה אמר בסמוך דנאמן ומה שפ"ה אילן בסמוך לבית הקברות ופעמים קוברין שם בתגם פירם כן כיון שאריך לפרש ביזוע שמת קטר שם דבספק לא היה נאמן אפילו על פני כולה ואע"ג דספק טומאה ברה"ר מהור הכא נזר רבנן והא דקאמר לקמן בפ"ב (דף מח:) דסכבות ופרעות לא אהל הוא ורבנן גזרו עליהן לא זוקא קאמר דלא אהל הוא דבולה קבור שם אייבי כרפי' אלא כלומר אך טומאה אהל אינה אלא מדרבנן דבר"ר ספקו מהור ל"ג הנגפים מהור כרה"ר ל"ל דלאמר בשפסק לאלמות (ס"ק ס"ק) ולא כן פסקה אילן המיסך על סלרן לר' יהודה אמר ר' ופולגים ר' ור' בריבוי שמטמן ס"ק ולאלמות (מ"ק)

הגהות הגר"א
[א] נמ' מלכים פרשת · פיסת מלכים מטמן :

ניסין ב: קידושין עב:

תוספי הרא"ש
בבתן פרוא · ואיתמה ומת בכך אפי' חוא מטמא אסור ליכנס בבית הקברות דבגזיר מבעיא ליה בגזיר ותנן [בבית הקברות] אי כשי שרייה לפלקות ואמרינן נמי בפ"ב פיטין אסר רב ותנא גזיר שרוחא שאחר בבית הקברות והרשיטה לי פרוא ומת אחר חייבי ר"ל דכתאי ליה לרב הא דרב חנא אלא מברי כשחוא מטמא אינו מוחיר עוד מלרשיף מומאה: אילן המיסך על הארץ · פירש שרוחא לו בדאי שמת קבור תחתיו ואינו ידוע לו תחת איזה מן הענפים אין הכותי נאמן לומר תחת ענף אחר ואם קבר אפי' הוא הולך תחת שאר הענפים שאינו מקפיד על ספק מומאה כדאמרה בפסוק דאינו נאמן אלא בהולך

גליון השים
רש"י ד"ה דקאכיל מינה ומבומה מטמא בטהרה וכו' · המיכר מה מכילת מבומה מטמא מטור רק בטהר עי' יבמות עב ע"ב ולש"ש:

הגהות מהרי"ב רנשבורג
א) נמ' מלי הדם לא חסת · ר"ב מיין מב"ל מי מקם ס"ק ב ובפרדס מטמאים לרמב"ם בטמטיט חלק :

הקברות לקוברו ופעמים שבאבה שם ולא הוסר וחו יאוס בעלים: לעלם בשעורה ק' אמה סביבות הקבר דכיון שנידש וגרמם ברגלים י"ל שהליטו בשעורה מקום לבל אחרה אחבר בה קבר לא שייכא הך קולא: **מלא** מענה ק' אמה · בספפתא דאהלות [רפי"ח] מפרש הכך ק' אמה הייט לכל רוח: **אמר** ר' יוחנן בהמלך ובא על פני כולה · אבל בשדה שנחרש בה קבר אפילו מהלך ובא על פני כולה לא מיטמא דאין כאן אלא ספקא דרבנן שמא הטיט עלם בשעורה ואין הסיפי מטמא עליה וא"ת כי היכי דלין קברות דמיטמן אהלוריתא דאקימנא בכהן עומד שם ה"ל ליתני במתני' דמיטמן אסכבות ופרעות ובמהלך על פני כולה וי"ל דלא תניא לה אמתני' דלא מטמא אלא בדבר שיש בו ספק ולא בדבר שאינו ספק כדאמרינן בפ"ק דנדה (דף ה:) ומאי דאמרינן בהמלך ובא על פני כולה כדפרישית אלא דוקא בלבד בה קבר וא"ת ומאי מהני דלמא (ח) מטמא הוא וי"ל דמיירי בנקטע תרומה ואכיל מינה כדקאמר לעיל וה"ה דנקטו ולא אכיל וכגון שידוע לו שהיא מהורה דלא הוה סיפי מטמא לה :

הדרן עלך דם הנדה

על פני כולה · ומה שפרש"י אילן המסיך לבית הקברות ופעמים קוברין שם אורחא דמילתא נקט אבל לשלם צריך שיהא וראוי לשם מת קבר תחתיו שאם היה מפק לא היה הכותי נאמן אפי' הולך) על פני כולה ואע"ג בפסק בפרק הרואה בה קבר רבנן: **בית** הפרס · פרש"י · על שם שהפשטות נפרסין הנפרסים תגלי אדם אי ע"י הפחרישה ואע"ג דבשדה שאבד בו קבר לא שייך הוא מעמא וא"ה קרי ליה בית הפרס בפ"ק דשבועה קמן · ר"ל דאבד שקרי לשדה (שנאבד) בו קבר בית הפרס הוי על שם שפרסות הגלים נמצעין לילך שם מפני הטומאה: בפ"ק דשבועה קמן (ר"ל דאבד) תניא ג' בית הפרס ובן שדה שאבד בו קבר ושדה שנחרש בה בוכים מקום יאוס בעלים ופפרש בערוך דשדה מיוחד הוא שקרובי הוא מביאין אותו עד אותו מקום ואבשר בית הקברות באין לקראתם ובוכין ומספדין שם ביחד והראשונים הוזרים לביתם ואלו נטפלים אותו לבית הקברות ואותו הזרה מקום אבא בגדלל הנגענע מסבו מקום ונפל שם ושכחוהו · ורשב"ם פי' פעמים שבני חבורה מביאין אותו שם ומסדרין שם ביחד בית הקברות ישלחו משם ובני הקבורה מסדרין שאנשי העיר יוליכוהו לבית הקברות ונשאר שם חוט יאוס בעלים: **במהלך** ובא על פני כולה · ובכהן אוכל תרומה כדלעיל · אבל בשדה שנחרש בה קבר אפי' אם מהלך על פני כולה אינו נאמן דספק הוא אם יש מטמאה כלל דשמא לא נחרש בהחרישה הכותי לא חיישי לספק מומאה: **רצועה** נפקא · ובאילן שמא היה עוקר יצא מן האילן ונקצץ והעלה בו הטומאה · ותימה כיון שאמר מתניתין נאמנין על ציון הקבר ליתני נמי נאמנין על (הקברות) [הסכבות ופרעות] ולוקמא בהמלך על פני כולה וי"ל דלא חשיב ליה הדרש דק' דאיסור רצועה נפקא כמו איסור לא בקיאי ביצירה ובטיטרף וציון שרוא מדרבנן : **סליק פירקא**

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com